

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

సనకాద్యా నారదశ్చ ఋభుర్హంసోఽరుణిర్యతిః ।

నైతే గృహాన్ బ్రహ్మసుతా హ్యవసన్నూర్ధ్వరేతసః ॥ 1 ॥

మృషాధర్మస్య భార్యాఽఽసీద్దంభం మాయాం చ శత్రుహన్ ।

అసూత మిథునం తత్తు నిర్మతిర్జగృహేఽప్రజః ॥ 2 ॥

తయోః సమభవల్లోభో నికృతిశ్చ మహామతే ।

తాభ్యాం క్రోధశ్చ హింసా చ యద్దురుక్తిః స్వసా కలిః ॥ 3 ॥

దురుక్తౌ కలిరాధత్త భయం మృత్యుం చ సత్తమ ।

తయోశ్చ మిథునం జజ్ఞే యాతనా నిరయస్తథా ॥ 4 ॥

సంగ్రహేణ మయాఽఽఖ్యాతః ప్రతిసర్గస్తవానఘ ।

త్రిశ్చుత్వైతత్పుమాన్ పుణ్యం విధునోత్యాత్మనో మలం ॥ 5 ॥

అథాతః కీర్తయే వంశం పుణ్యకీర్తేః కురూద్వహ ।

స్వాయంభువస్యాపి మనోర్హరేరంశాంశజన్మనః ॥ 6 ॥

ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ శతరూపాపతేః సుతౌ ।

వాసుదేవస్య కలయా రక్షాయాం జగతః స్థితౌ ॥ 7 ॥

జాయే ఉత్తానపాదస్య సునీతిః సురుచిస్తయోః |
సురుచిః ప్రేయసీ పత్యుర్నేతరా యత్సుతో ధ్రువః || 8 ||

ఏకదా సురుచేః పుత్రమంకమారోప్య లాలయన్ |
ఉత్తమం నారురుక్షంతం ధ్రువం రాజాభ్యనందత || 9 ||

తథా చిక్రీర్షమాణం తం సపత్న్యాస్తనయం ధ్రువం |
సురుచిః శృణ్వతో రాజ్ఞః సేర్వమాహాతిగర్వితా || 10 ||

న వత్స నృపతేర్ధిష్ట్యం భవానారోఢుమర్హతి |
న గృహీతో మయా యత్త్వం కుక్షావపి నృపాత్మజః || 11 ||

బాలోఽసి బత నాత్మానమన్యస్తీగర్భసంభృతం |
నూనం వేద భవాన్ యస్య దుర్లభేఽర్థే మనోరథః || 12 ||

తపసాఽఽరాధ్య పురుషం తస్యైవానుగ్రహేణ మే |
గర్భే త్వం సాధయాత్మానం యదీచ్ఛసి నృపాసనం || 13 ||

మైత్రేయ ఉవాచ
మాతుః సపత్న్యాః స దురుక్తివిధః
శ్వసన్ రుషా దండహతో యథాహిః |
హిత్వా మిషంతం పితరం సన్నవాచం
జగామ మాతుః ప్రరుదన్ సకాశం || 14 ||

తం నిఃశ్వసంతం స్ఫురితాధరోష్ఠం
సునీతిరుత్సంగ ఉదూహ్య బాలం |
నిశమ్య తత్స్పృరముఖాన్నితాంతం
సా వివ్యథే యద్గదితం సపత్న్యా || 15 ||

సోత్సృజ్య ధైర్యం విలలాప శోక -
 దావాగ్నినా దావలతేవ బాలా |
 వాక్యం సపత్న్యాః స్మరతీ సరోజ -
 శ్రియా దృశా బాష్పకలామువాహా || 16 ||

దీర్ఘం శ్వసంతీ వృజినస్య పార -
 మపశ్యతీ బాలకమాహ బాలా |
 మామంగలం తాత పరేషు మంస్థా
 భుంక్తే జనో యత్సరదుఃఖదస్తత్ || 17 ||

సత్యం సురుచ్యాభిహితం భవాన్ మే
 యద్ దుర్భగాయా ఉదరే గృహీతః |
 స్తన్యేన వృద్ధశ్చ విలజ్జతే యాం
 భార్యేతి వా వోఢుమిడస్పతిర్మాం || 18 ||

ఆతిష్ఠ తత్తాత విమత్సరస్త్య -
 ముక్తం సమాత్రాపి యదవ్యలీకం |
 ఆరాధయాధోక్షజపాదపద్మం
 యదీచ్ఛసేఽధ్యాసనముత్తమో యథా || 19 ||

యస్యాంఘ్రిపద్మం పరిచర్య విశ్వ -
 విభావనాయాత్తగుణాభిపత్తేః |
 అజోఽధ్యతిష్ఠత్థలు పారమేష్ఠ్యం
 పదం జితాత్మశ్వసనాభివంద్యం || 20 ||

తథా మనుర్వో భగవాన్ పితామహో
 యమేకమత్యా పురుదక్షిణైర్మఖైః |
 ఇష్టాభిషేదే దురవాపమన్యతో
 భౌమం సుఖం దివ్యమథాపవర్గ్యం || 21 ||

తమేవ వత్సాశ్రయ భృత్యవత్సలం
 ముముక్షుభిర్మగ్యపదాబ్జపద్ధతిం ।
 అనన్యభావే నిజధర్మభావితే
 మనస్యవస్థాప్య భజస్వ పూరుషం ॥ 22 ॥

నాన్యం తతః పద్మపలాశలోచనాద్
 దుఃఖచ్ఛిదం తే మృగయామి కంచన ।
 యో మృగ్యతే హస్తగృహీతపద్మయా
 శ్రియేతరైరంగ విమృగ్యమాణయా ॥ 23 ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
 ఏవం సంజల్పితం మాతురాకర్ణ్యార్థాగమం వచః ।
 సన్నియమ్యాత్మనాఽఽత్మానం నిశ్చక్రామ పితుః పురాత్ ॥ 24 ॥

నారదస్తదుపాకర్ణ్య జ్ఞాత్వా తస్య చిక్రీడతం ।
 స్పృష్ట్వా మూర్ధన్యఘ్నేన్న పాణినా ప్రాహ విస్మితః ॥ 25 ॥

అహో తేజః క్షత్రియాణాం మానభంగమమృష్యతాం ।
 బాలోఽప్యయం హృదా ధత్తే యత్సమాతురసద్వచః ॥ 26 ॥

నారద ఉవాచ
 నాధునాప్యవమానం తే సమ్మానం వాపి పుత్రక ।
 లక్షయామః కుమారస్య సక్తస్య క్రీడనాదిషు ॥ 27 ॥

వికల్పే విద్యమానేఽపి న హ్యసంతోషహేతవః ।
 పుంసో మోహమృతే భిన్నా యల్లోకే నిజకర్మభిః ॥ 28 ॥

పరితుష్టేతస్తాత తావన్నాత్రేణ పూరుషః ।
 దైవోపసాదితం యావద్వీక్యైశ్వరగతిం బుధః ॥ 29 ॥

అథ మాత్రోపదిష్టేన యోగేనావరురుత్ససి |
యత్యసాదం స వై పుంసాం దురారాధ్యో మతో మమ || 30 ||

మునయః పదవీం యస్య నిఃసంగేనోరుజన్మభిః |
న విదుర్మృగయంతోఽపి తీవ్రయోగసమాధినా || 31 ||

అతో నివర్తతామేష నిర్బంధస్తవ నిష్ఫలః |
యతిష్యతి భవాన్ కాలే శ్రేయసాం సముపస్థితే || 32 ||

యస్య యద్ దైవవిహితం స తేన సుఖదుఃఖయోః |
ఆత్మానం తోషయన్ దేహీ తమసః పారమృచ్ఛతి || 33 ||

గుణాధికాన్ముదం లిప్సేదనుక్రోశం గుణాధమాత్ |
మైత్రీం సమానాదన్విచ్ఛేన్న తాపైరభిభూయతే || 34 ||

ధ్రువ ఉవాచ
సోఽయం శమో భగవతా సుఖదుఃఖహతాత్మనాం |
దర్శితః కృపయా పుంసాం దుర్దర్శోఽస్మద్విధైస్తు యః || 35 ||

అథాపి మేఽవినీతస్య క్షాత్రం ఘోరముపేయుషః |
సురుచ్యా దుర్వచో బాణైర్న భిన్నే శ్రయతే హృది || 36 ||

పదం త్రిభువనోత్కృష్టం జిగీషోః సాధు వర్త్య మే |
బ్రూహ్యస్మత్పితృభిర్భృహ్మన్నన్యైరప్యనధిష్ఠితం || 37 ||

నూనం భవాన్ భగవతో యోఽంగజః పరమేష్ఠినః |
వితుదన్నటతే వీణాం హితార్థం జగతోఽర్కవత్ || 38 ||

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇత్యుదాహృతమాకర్ణ్య భగవాన్నారదస్తదా |
ప్రీతః ప్రత్యాహ తం బాలం సద్వాక్యమనుకంపయా || 39 ||

నారద ఉవాచ

జనన్యాభిహితః పంథాః స వై నిశ్రేయసస్య తే ।
భగవాన్ వాసుదేవస్తం భజ తత్ప్రవణాత్మనా ॥ 40 ॥

ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యం య ఇచ్ఛేచ్ఛేయ ఆత్మనః ।
ఏకమేవ హరేస్తత్ర కారణం పాదసేవనం ॥ 41 ॥

తత్తాత గచ్ఛ భద్రం తే యమునాయాస్తటం శుచి ।
పుణ్యం మధువనం యత్ర సాన్నిధ్యం నిత్యదా హరేః ॥ 42 ॥

స్నాత్వానుసవనం తస్మిన్ కాలింద్యాః సలిలే శివే ।
కృత్వోచితాని నివసన్నాత్మనః కల్పితాసనః ॥ 43 ॥

ప్రాణాయామేన త్రివృతా ప్రాణేంద్రియమనోమలం ।
శనైర్వ్యదస్యాభిధ్యాయేన్మనసా గురుణా గురుం ॥ 44 ॥

ప్రసాదాభిముఖం శశ్వత్ప్రసన్నవదనేక్షణం ।
సునాసం సుభ్రువం చారుకపోలం సురసుందరం ॥ 45 ॥

తరుణం రమణీయాంగమరుణోష్ఠేక్షణాధరం ।
ప్రణతాశ్రయణం నృష్ణం శరణ్యం కరుణార్ణవం ॥ 46 ॥

శ్రీవత్సాంకం ఘనశ్యామం పురుషం వనమాలినం ।
శంఖచక్రగదాపద్మైరభివ్యక్తచతుర్భుజం ॥ 47 ॥

కిరీటినం కుండలినం కేయూరవలయాన్వితం ।
కౌస్తుభాభరణగ్రీవం పీతకౌశేయవాససం ॥ 48 ॥

కాంచీకలాపపర్యస్తం లసత్కాంచననూపురం ।
దర్శనీయతమం శాంతం మనోనయనవర్ధనం ॥ 49 ॥

పద్భ్యాం నఖమణిశ్రేణ్యా విలసద్భ్యాం సమర్చతాం ।
హృత్పద్మకర్ణికాధిష్ట్యమాక్రమ్యాత్మన్యవస్థితం ॥ 50 ॥

స్మయమానమభిధ్యాయేత్సానురాగావలోకనం ।
నియతేనైకభూతేన మనసా వరదర్షభం ॥ 51 ॥

ఏవం భగవతో రూపం సుభద్రం ధ్యాయతో మనః ।
నిర్వృత్యా పరయా తూర్ణం సంపన్నం న నివర్తతే ॥ 52 ॥

జప్యశ్చ పరమో గుహ్యః శ్రూయతాం మే నృపాత్మజ ।
యం సప్తరాత్రం ప్రపఠన్ పుమాన్ పశ్యతి ఖేచరాన్ ॥ 53 ॥

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ।
మంత్రేణానేన దేవస్య కుర్యాద్ ద్రవ్యమయీం బుధః ।
సపర్యాం వివిధైర్ద్రవ్యైర్దేశకాలవిభాగవిత్ ॥ 54 ॥

సలిలైః శుచిభిర్నాల్వైర్వైర్మూలఫలాదిభిః ।
శస్తాంకురాంశుకైశ్చార్చేత్తులస్యా ప్రియయా ప్రభుం ॥ 55 ॥

లబ్ధ్యా ద్రవ్యమయీమర్చ్యాం క్షీత్యంబ్యాదిషు వార్చయేత్ ।
ఆభృతాత్మా మునిః శాంతో యతవాజ్ మితవన్యభుక్ ॥ 56 ॥

స్వేచ్ఛావతారచరితైరచింత్యనిజమాయయా ।
కరిష్యత్యుత్తమశ్లోకస్తద్ ధ్యాయేద్ధృదయంగమం ॥ 57 ॥

పరిచర్యా భగవతో యావత్యః పూర్వసేవితాః ।
తా మంత్రహృదయేనైవ ప్రయుంజ్యాన్మంత్రమూర్తయే ॥ 58 ॥

ఏవం కాయేన మనసా వచసా చ మనోగతం ।
పరిచర్యమాణో భగవాన్ భక్తిమత్పరిచర్యయా ॥ 59 ॥

పుంసామమాయినాం సమ్యగ్భజతాం భావవర్ధనః |
శ్రేయో దిశత్యభిమతం యద్ధర్మాదిషు దేహినాం || 60 ||

విరక్తశ్చేంద్రియరతౌ భక్తియోగేన భూయసా |
తం నిరంతరభావేన భజేతాద్ధా విముక్తయే || 61 ||

ఇత్యుక్తస్తం పరిక్రమ్య ప్రణమ్య చ నృపార్భకః |
యయౌ మధువనం పుణ్యం హరేశ్చరణచర్చితం || 62 ||

తపోవనం గతే తస్మిన్ ప్రవిష్టోఽంతఃపురం మునిః |
అర్హితార్హణకో రాజ్ఞా సుఖాసీన ఉవాచ తం || 63 ||

నారద ఉవాచ
రాజన్ కిం ధ్యాయసే దీర్ఘం ముఖేన పరిశుష్యతా |
కిం వా న రిష్యతే కామో ధర్మో వార్థేన సంయుతః || 64 ||

రాజోవాచ
సుతో మే బాలకో బ్రహ్మన్ స్తైఞ్ఞేనాకరుణాత్మనా |
నిర్వాసితః పంచవర్షః సహ మాత్రా మహాన్ కవిః || 65 ||

అప్యనాథం వనే బ్రహ్మన్ మా స్మాదంత్యర్భకం వృకాః |
శ్రాంతం శయానం క్షుధితం పరిష్ణానముఖాంబుజం || 66 ||

అహో మే బత దౌరాత్మ్యం స్త్రీజితస్యోపధారయ |
యోఽంకం ప్రేష్ణాఽఽరురుక్షంతం నాభ్యనందమసత్తమః || 67 ||

నారద ఉవాచ
మా మా శుచః స్వతనయం దేవగుప్తం విశాంపతే |
తత్ప్రభావమవిజ్ఞాయ ప్రావృంక్తే యద్యశో జగత్ || 68 ||

సుదుష్కరం కర్మ కృత్వా లోకపాలైరపి ప్రభుః |
ఏష్యత్యచిరతో రాజన్ యశో విపులయంస్తవ || 69 ||

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇతి దేవర్షిణా ప్రోక్తం విశ్రుత్య జగతీపతిః |
రాజలక్ష్మీమనాదృత్య పుత్రమేవాన్వచింతయత్ || 70 ||

తత్రాభిషిక్తః ప్రయతస్తాముపోష్య విభావరీం |
సమాహితః పర్యచరదృప్యాదేశేన పూరుషం || 71 ||

త్రిరాత్రాంతే త్రిరాత్రాంతే కపిత్థబదరాశనః |
ఆత్మవృత్త్యనుసారేణ మాసం నిన్యేఽర్చయన్ హరిం || 72 ||

ద్వితీయం చ తథా మాసం షష్ఠే షష్ఠేఽర్చకో దినే |
తృణపర్ణాదిభిః శీర్ణైః కృతాన్నోఽభ్యర్చయద్విభుం || 73 ||

తృతీయం చానయన్మాసం నవమే నవమేఽహని |
అబ్భిక్ష ఉత్తమశ్లోకముపాధావత్సమాధినా || 74 ||

చతుర్థమపి వై మాసం ద్వాదశే ద్వాదశేఽహని |
వాయుభక్షో జితశ్వాసో ధ్యాయన్ దేవమధారయత్ || 75 ||

పంచమే మాస్యనుప్రాప్తే జితశ్వాసో నృపాత్మజః |
ధ్యాయన్ బ్రహ్మ పదైకేన తస్థౌ స్థాణురివాచలః || 76 ||

సర్వతో మన ఆకృష్య హృది భూతేంద్రియాశయం |
ధ్యాయన్ భగవతో రూపం నాద్రాక్షీత్కించనాపరం || 77 ||

ఆధారం మహదాదీనాం ప్రధానపురుషేశ్వరం |
బ్రహ్మ ధారయమాణస్య త్రయో లోకాశ్చకంపిరే || 78 ||

యదైకపాదేన స పార్థివార్భక -

స్తస్థౌ తదంగుష్ఠనిపీడితా మహీ ।

ననామ తత్రార్థమిభేంద్రధిష్ఠితా

తరీవ సవ్యేతరతః పదే పదే ॥ 79 ॥

తస్మిన్నభిధ్యాయతి విశ్వమాత్మనో

ద్వారం నిరుధ్యాసుమనన్యయా ధియా ।

లోకా నిరుచ్ఛ్వాసనిపీడితా భృశం

సలోకపాలాః శరణం యయుర్హరిం ॥ 80 ॥

దేవా ఊచుః

నైవం విదామో భగవన్ ప్రాణరోధం

చరాచరస్యాఖిలసత్త్వధామ్నః ।

విధేహి తన్నో వృజినాద్విమోక్షం

ప్రాప్తా వయం త్వాం శరణం శరణ్యం ॥ 81 ॥

శ్రీభగవానువాచ

మా భైష్ట బాలం తపసో దురత్యయా -

న్నివర్తయిష్యే ప్రతియాత స్వధామ ।

యతో హి వః ప్రాణనిరోధ ఆసీ -

దౌత్తానపాదిర్మయి సంగతాత్మా ॥ 82 ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

చతుర్థస్కంధే ధ్రువచరితే అష్టమోఽధ్యాయః ॥